

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อเขียน เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับวินัย และการรักษาระเบียบวินัยนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอในหัวข้อแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับวินัย โรงเรียนกับการรักษาระเบียบวินัยนักเรียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังต่อไปนี้

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับวินัย

1. ความหมาย

ในเรื่องเกี่ยวกับความหมายของวินัย ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายประการดังนี้ สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 221) กล่าวว่า "วินัย คือ ระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้เป็นแนวทางของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานร่วมกับบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและราบรื่น"

สนั่น สุมิตร (2527 : 11) ได้ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า "วินัย คือ ระเบียบปฏิบัติตามแนวความคิดของชนกลุ่มต่าง ๆ จุดประสงค์ก็เพื่อให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุขของชนกลุ่มนั้น ๆ"

คณะกรรมการชมรมพุทธศาสตร์ (2527 : 85) ยังได้ให้ความหมายของวินัยว่า "วินัยนั้น หมายถึง กฎเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับควบคุมความประพฤติทางกายของคนในสังคมให้เรียบร้อยดีงาม เป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกัน"

พระราชวรณี (2528 : 59) กล่าวว่า "วินัย คือ ระเบียบชีวิตและระบบของสังคมที่วางขึ้นโดยสอดคล้องกับธรรมเป็นพื้นฐาน โดยอาศัยหลักความจริงความถูกต้องและดีงาม"

Beach (1971 : 603) มีความเห็นว่า "วินัยมีความหมายทั้งในด้านการควบคุมและสร้างเสริมพฤติกรรม ทั้งโดยวิธีการให้รางวัลและวิธีการลงโทษ"

Weiss (1975 : 172) กล่าวว่า "วินัยเป็นการกระทำกระทำเพื่อให้เกิดความถูกต้องมิใช่การลงโทษ วินัยจึงควรสอนให้คนรู้จักตนเอง ซึ่งควรจะเป็นการกระทำในลักษณะการสร้างเสริมมากกว่า"

Werther and Davis (1981 : 372) กล่าวว่า "วินัยคือ การดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำเพื่อเร่งเร้าให้ปฏิบัติตามมาตรฐานขององค์การซึ่งสามารถทำได้สองทางคือ การป้องกันและการแก้ไข"

จากความหมายของวินัยที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า วินัยเป็นกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับที่กำหนดขึ้น เพื่อเป็นหลักปฏิบัติและควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม จุดประสงค์เพื่อให้คนในสังคมหรือองค์การปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม เป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกัน และให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพขององค์การด้วย ดังนั้นวินัยจึงเป็นรูปแบบของการฝึกฝนเพื่อให้คนได้ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของหน่วยงานซึ่งสามารถกระทำได้ทั้งโดยการควบคุมและสร้างเสริมพฤติกรรมของคนในหน่วยงานนั้น ๆ วินัยนักเรียนจึงหมายถึงกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่โรงเรียนกำหนดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ประพฤติปฏิบัติทั้งภายในห้องเรียน ในโรงเรียน และนอกโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อความสงบสุขของสังคมโรงเรียนและเพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีบุคลิกภาพเหมาะสมตามสังคมต้องการ

2. ความสำคัญของวินัย

วินัยเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยในการฝึกอบรมคนให้เป็นผู้มีระเบียบจะช่วยส่งเสริมปลูกฝังคนในสังคมให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบ สามารถควบคุมตนเอง และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ วินัยยังมุ่งที่จะให้การอบรมคนให้รู้ระเบียบของสังคมในอันที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบ นอกจากนี้วินัยยังมีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติตนของบุคคลในกลุ่มเพราะสมาชิกของกลุ่มจะต้องควบคุมตัวเองและร่วมมือกับคนอื่น และจะต้องมีพฤติกรรมตามที่องค์การได้กำหนดไว้เพื่อที่จะให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ

Ausubel (1968 : 459-460) กล่าวว่า "วินัยเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมซึ่งทำหน้าที่สำคัญในการฝึกฝนเยาวชน" และกล่าวถึงความสำคัญของวินัย 4 ประการ ดังนี้

1. วินัย มีความจำเป็นต่อกระบวนการทางสังคม เพื่อให้เรียนรู้การยอมรับมาตรฐานของสังคมและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของสังคม
2. วินัย มีความจำเป็นต่อการสร้างคนให้มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและมีวุฒิภาวะ เช่น ฝึกให้มีการควบคุมตนเอง การพึ่งพาตนเอง เป็นต้น
3. วินัยฝึกให้คนเป็นผู้มีศีลธรรม เชื่อฟัง พัฒนาความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และความมีเหตุผล
4. วินัยมีความจำเป็นต่อความรู้สึกปลอดภัยของเด็ก และมีความจำเป็นต่อการออกกฎข้อบังคับต่าง ๆ ด้วย
5. สอนให้เกิดความรู้ความชำนาญที่จะร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในสังคม โดยเฉพาะความรู้ความชำนาญในเรื่องที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมสังคมให้เกิดความรู้จักกันมนุษยสัมพันธ์จะทำให้การปฏิบัติต่อผู้อื่นเป็นไปอย่างราบรื่น ยังผลให้เกิดประโยชน์สมควรความมุ่งหมาย

พิทยา สายหู (ม.ป.ป. : 1) ได้กล่าวถึงประโยชน์ในการอบรมให้รู้ระเบียบของสังคมไว้ดังนี้

1. สร้างระเบียบวินัยขั้นมูลฐานให้กับเด็ก โดยเริ่มจากการสร้างอุปนิสัยจนกระทั่งถึงการใช้ความคิด การแก้ปัญหา การวิเคราะห์ปัญหาอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ
2. สร้างพลังใจอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะให้แก่วิถีชีวิตของบุคคล ความมุ่งหวังของบุคคลในชีวิตที่สังคมยกย่องสรรเสริญ เป็นกำลังใจบุคคลยอมรับระเบียบวินัยต่าง ๆ สำหรับความประพฤติแม้บางครั้งระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่ขัดใจ หรือทำให้ลำบากใจก็ตาม
3. วินัยสอนให้บุคคลรู้จักบทบาทของสังคม ของคนที่ต้องการร่วมในวงสังคมกับผู้อื่น รวมทั้งทัศนคติต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตในสังคมและแสดงบุคลิกภาพบทบาทที่เหมาะสมกับสังคมนั้น ๆ ด้วย

นอกจากนั้น ชม ภูมิภาค (2525 : 136) ยังกล่าวว่าการปลูกฝังความมีระเบียบวินัยจะช่วยให้เกิดผลดีหลายประการทั้งต่อตนเอง และส่วนรวมดังนี้

1. ความมีระเบียบวินัยช่วยให้ประหยัดเวลาและการทำงานให้สำเร็จด้วย
ความเรียบร้อย

2. ช่วยให้ผู้กลายเป็นผู้มีวินัยในตัวเอง มีความตรงต่อเวลาและหน้าที่
3. การมีระเบียบวินัย ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
4. การมีวินัยในตนเองจะทำให้เกิดประโยชน์ต่องานและต่อตนเอง

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2524 : 232) รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของความมี
ระเบียบวินัยของคนในชาติ จึงได้กำหนดงานด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมไว้เป็นแม่บท ซึ่งระบุ
งานและภาระกิจในการส่งเสริมวัฒนธรรม จริยธรรมของคนในชาติ เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้
มีวัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม และมีระเบียบวินัย ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม
และด้านอื่น ๆ นอกจากนั้นรัฐบาลได้ตระหนักถึงความมีระเบียบวินัย สำนักนายกรัฐมนตรีได้
ประกาศให้ประชาชนปฏิบัติตามคำนิยามพื้นฐาน 5 ประการของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
โดยได้กำหนดนโยบายให้มีการปลูกฝังและเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยให้แก่คนในชาติอย่าง
จริงจังและต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กองวิจัยและวางแผน 2528:
1)

จากความสำคัญของระเบียบวินัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า วินัยเป็นสิ่งจำเป็นและ
สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคนให้เป็นผู้มีวินัยในตนเองและเคารพต่อกฎหมายของบ้านเมืองอันจะ
เป็นผลดีต่อความเจริญของประเทศชาติ วินัยยังมีความสัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ของคนใน
สังคม ส่งเสริมให้คนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา
ประเทศไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย

3. ลักษณะวินัยที่ดี

ระเบียบวินัยจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการอบรมฝึกฝน ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญต้อง
สร้างให้เกิดขึ้น และต้องปลูกฝังอบรมกันอย่างต่อเนื่อง การอบรมฝึกฝนให้คนมีระเบียบวินัยตาม
ที่สังคมต้องการ ต้องคำนึงถึงลักษณะของระเบียบวินัยที่ดี

ธำรง บัวศรี (2506 : 137) ได้กล่าวถึงลักษณะของวินัยที่ดี ซึ่งจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. ต้องมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ในการสร้างเสริมพัฒนาการ และบุคลิกภาพของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
2. ต้องไม่ขัดกับธรรมเนียมประเพณี และกฎหมายของบ้านเมือง
3. ส่งเสริมให้บุคคลปฏิบัติงานได้สะดวก และมีผลดียิ่งขึ้น
4. ต้องไม่บั่นทอนประสิทธิภาพในการทำงาน
5. ต้องไม่บั่นทอนเสรีภาพของผู้ที่เกี่ยวข้อง
6. ต้องไม่ก่อให้เกิดความแตกร้าสามัคคีระหว่างกันและกัน
7. ต้องเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยการร่วมรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
8. ต้องไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์ หรือเพื่อการตัดสินใจของผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ
9. ต้องเป็นสิ่งที่มุ่งสร้าง หรือป้องกันมากกว่าการแก้ไข
10. ต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้

Sheviakov and Fritz (1956 : 7-8) ได้เสนอลักษณะของวินัยที่ดีไว้ดังนี้

1. วินัยต้องตั้งอยู่บนรากฐานของการเสียสละเพื่อมนุษยธรรม เช่น มีอิสระภาพ มีความยุติธรรม และความเสมอภาคในหมู่ของคนทั้งหมด
2. ต้องยอมรับนับถือความมีศักดิ์ และสิทธิ์ของทุกคน
3. วินัยต้องเกิดจากความเห็นชอบของทุกคนทุกฝ่าย
4. วินัยต้องส่งเสริมให้คนมีลักษณะเป็นผู้นำ และเป็นผู้พร้อมที่จะบริการและปฏิบัติงานร่วมกับหมู่คณะได้เป็นอย่างดี
5. วินัยที่ดีจะต้องมุ่งส่งเสริมให้เกิดความรู้ที่ดี และสามารถแก้ปัญหาตัวเองได้
6. วินัยที่ดีจะต้องให้ผู้ปฏิบัติมีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย

วินัยที่ดีนั้นจะต้องมุ่งส่งเสริมให้คนเป็นผู้ที่มีวินัยในตนเองและรับผิดชอบต่อสังคมและคำนึงถึงประโยชน์ในการเสริมสร้างพัฒนาการและบุคลิกภาพที่เหมาะสมของบุคคล รวมทั้งก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจความเข้าใจและความสามัคคีเพื่อผลประโยชน์ของสังคมหรือหน่วยงาน นอกจากนั้นวินัยที่ดีจะต้องมุ่งเสริมสร้างมากกว่าการแก้ไข

4. การรักษาวินัย

การรักษาวินัยเป็นการปฏิบัติตามคำสั่ง ระเบียบ หรือข้อบังคับซึ่งเกิดจากการเข้าใจเหตุผลของการกระทำตามระเบียบหรือคำสั่งนั้น กล่าวคือ การที่ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับนั้น เนื่องจากผู้ปฏิบัติเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า หรือมุ่งให้เกิดวินัยในตนเอง คำสั่ง ระเบียบ หรือข้อบังคับนั้น ๆ มีจุดมุ่งหมายในการเสริมสร้างบุคคลให้เป็นผู้มีความประพฤติรวมทั้งการลงโทษผู้กระทำผิดวินัยนั้นควรนำเหตุผลแวดล้อมหลายด้านมาประกอบการพิจารณา

สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 222-223) กล่าวว่า ในสังคมหรือหน่วยงานใดก็ตามมีวิธีการรักษาระเบียบวินัยอยู่ 2 ลักษณะคือ

1. การรักษาวินัยในทางปฏิฐาน หมายถึง การรักษาวินัยที่มุ่งเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน มุ่งสร้างสรรคความเข้าใจระหว่างผู้ร่วมงานให้ตระหนักถึงความสำคัญของระเบียบวินัย ก่อให้เกิดความร่วมมือ ความเข้าใจอันดีในระเบียบข้อบังคับ เป็นผลให้ผลผลิตของสังคมสูงขึ้นและธำรงไว้ซึ่งความสมัคคีปรองดองสามัคคีของบุคคลและกลุ่ม

2. การรักษาวินัยในทางนิเสธ หมายถึง การรักษาวินัยที่มุ่งบังคับให้บุคคลที่อยู่ในกรอบขอบข่ายของวินัย ให้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัดถ้าหากไม่ปฏิบัติตามแล้วจะถูกลงโทษ การรักษาวินัยในลักษณะนี้ผู้ปฏิบัติงานอยู่ในระเบียบวินัยด้วยความเกรงกลัว หรือไม่เต็มใจแต่ต้องยอมปฏิบัติตาม เป็นผลให้เกิดผลเสียต่อการบริหารงานขององค์กรและจะนำมาซึ่งความแตกแยกของบุคคลและกลุ่มบุคคลในองค์กรการรักษาวินัยแบบนี้มีลักษณะการดำเนินการ ดังนี้

2.1 มุ่งพิจารณาวินัยเป็นรายบุคคล

2.2 ใช้วิธีการบังคับให้ปฏิบัติตาม

2.3 หน้าที่การรักษาวินัยเป็นของผู้บังคับบัญชาฝ่ายเดียว

2.4 ผู้บังคับบัญชาเป็นฝ่ายกำหนดระเบียบแก่ส่วนรวม มิใช่ส่วนรวมเป็น

ฝ่ายสร้างและรักษาระเบียบวินัย

พนัส ทันทากินทร์ (2526 : 240-242) ได้กล่าวถึงลักษณะการรักษาวินัยไว้

3 ลักษณะคือ

1. การเสริมสร้างให้เกิดวินัยในตนเอง ซึ่งนับว่าเป็นการรักษาวินัยที่ดีที่สุด เพราะเป็นการทำให้ประพฤติก้าวความสำนึกในความคิดที่เป็นสิ่งประกันการประพฤติชั่วโดยทำความเข้าใจและศึกษาวินัยที่กำหนดขึ้นให้เข้าใจอย่างชัดเจน และสร้างเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานตระหนักถึงความสำคัญของวินัยว่า เป็นมาตรการที่จะช่วยให้การทำงานร่วมกันเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และก่อให้เกิดผลดีต่อส่วนรวม

2. การปฏิบัติเมื่อมีการทำผิดวินัยเกิดขึ้น เพื่อควบคุมและส่งเสริมการปฏิบัติงานตามระเบียบวินัย อาจจะช่วยการลงโทษ หรือให้ได้รับโทษด้วยวิธีการที่เหมาะสมยุติธรรม และเป็นธรรม

ประวิฬ ฅ นคร (2527 : 5-6) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการสร้างและรักษา ระเบียบวินัยไว้ว่า

1. วินัยมีสภาพอ่อนไหวเหมือนน้ำ เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะแวดล้อมได้ง่าย จากแนวความคิดวินัยจึงต้องทำให้มันวอด ให้เต็มรูปทั้งในทางส่งเสริม บังคับและปราบปรามให้เต็มทั้งระบบ เป็นวงจรและครบทุกขั้นตอน โดยมีความต่อเนื่องและจริงจังอีกทั้งจะต้องปรับสภาพแวดล้อมให้เป็นไปในทางส่งเสริมวินัยด้วย

2. วินัยเกิดขึ้นด้วยแรงจูงใจและแรงบังคับ มีบุคลากรในการดำเนินการเกี่ยวกับวินัย

3. วินัยเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ จึงควรเน้นหนักในทางเสริมสร้างให้เกิด อัจฉริยะ (Self Discipline) มากกว่าการบังคับให้รักษาวินัย (Authoritarian Discipline)

4. การสร้างวินัยหมู่ (Group Discipline) ได้ผลดีในวงงานมากกว่า สร้างวินัยส่วนบุคคล (Individual Discipline)

5. วินัยที่ต้องการให้มีลักษณะเชิงพฤติกรรม ควรใช้กระบวนการทางพฤติกรรม เข้าช่วยในการสร้างวินัย

6. วินัยเป็นผลผลิตของภาวะผู้นำ วินัยก็มาจากผู้นำดี

การรักษาวินัยเป็นการควบคุมและส่งเสริมความประพฤติของชนในสังคมให้ ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของสังคม นอกจากนั้นยังเป็นการปลูกฝังเจตคติพฤติกรรมและฝึกฝน จิตใจของชนให้เป็นผู้มีจิตสำนึกในการมีวินัยในตนเอง การรักษาวินัยสามารถกระทำได้ 2

ลักษณะคือ วินัยในทางสร้างเสริมหรือส่งเสริมโดยมุ่งเสริมสร้างทำที่และบรรยายที่ดีในหน่วยงานเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการรักษาวินัยและวินัยทางควบคุมโดยมุ่งถึงการควบคุมและบังคับให้บุคคลอยู่ในกรอบขอบข่ายของวินัย ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ดังนั้นการรักษาวินัยจึงต้องมุ่งทั้งทางสร้างเสริมและควบคุม และการรักษาวินัยในทางสร้างเสริมจะช่วยให้ผู้ร่วมงานหรือบุคคลในหน่วยงานมีขวัญและกำลังใจซึ่งเป็นผลดีต่อการปฏิบัติงานมากกว่าการรักษาวินัยโดยการควบคุม

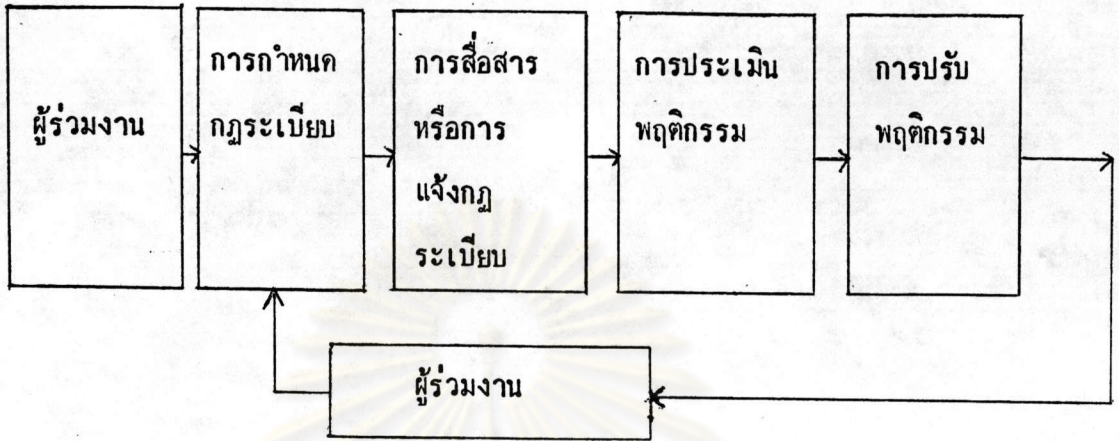
กระบวนการรักษาระเบียบวินัย

ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานให้ดำเนินไปด้วยความสงบเรียบร้อย บรรลุตามจุดประสงค์ของหน่วยงานหรือองค์การอย่างมีประสิทธิภาพนั้น กลไกสำคัญแห่งการรักษากฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือที่เรียกว่า "การรักษาวินัย" มิได้อยู่ที่การกำหนดกฎเกณฑ์ให้สมบูรณ์และมีบทลงโทษไว้รุนแรงแต่อยู่ที่การปฏิบัติของบุคคลในหน่วยงาน ดังนั้น หน่วยงานหรือองค์การจึงต้องมีกระบวนการในการรักษาระเบียบวินัยที่เหมาะสม โดยยึดหลักการสร้างความเข้าใจและยอมรับร่วมกันระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน เพราะกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ จะบรรลุจุดประสงค์ได้นั้น มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางวินัยของหน่วยงาน ซึ่งต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ

ณัฐนิภา กุปรัตน์ (ม.ป.ป. : 4-5) ได้กล่าวถึงกระบวนการเกี่ยวกับวินัยที่น่าสนใจว่า ตัวแบบกระบวนการเกี่ยวกับวินัยซึ่งจะช่วยให้เกิดระเบียบวินัยในหน่วยงานและองค์การประเภทต่าง ๆ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญคือ การกำหนดกฎระเบียบ การสื่อสารหรือแจ้งกฎระเบียบ การประเมินพฤติกรรมที่ปรากฏ และการปรับพฤติกรรมและการลงโทษ

Glueck (1978 : 606-607) กล่าวว่า ระเบียบวินัยในองค์การนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะเป็นสิ่งประกันประสิทธิผลของงานและการปฏิบัติงานและยังจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานยึดมั่นและยอมรับกฎระเบียบในการปฏิบัติงาน จึงได้เสนอตัวแบบเกี่ยวกับกระบวนการรักษาระเบียบวินัย ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดกฎระเบียบ การสื่อสารหรือแจ้งกฎระเบียบ การประเมินพฤติกรรมที่ปรากฏ และการปรับพฤติกรรม ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แสดงตัวแบบเกี่ยวกับกระบวนการรักษาระเบียบวินัย

จากแผนภูมิดังกล่าวชี้ให้เห็นว่ากระบวนการรักษาระเบียบวินัยที่มีประสิทธิภาพนั้นผู้บังคับบัญชาจะต้องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบและได้รับรู้กฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ร่วมกัน เมื่อมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากกฎระเบียบควรจะได้มีการพิจารณาถึงสาเหตุของพฤติกรรมเพื่อจะได้ปรับพฤติกรรมให้เหมาะสมต่อไป

Pigors and Myers (1973 : 332-336) ใ้กล่าวถึงกระบวนการรักษาระเบียบวินัยว่า ในการรักษาระเบียบวินัยนั้นมีความจำเป็นต้องกระทำเป็นขั้นตอนดังนี้คือ

1. สืบสวนสอบสวนเบื้องต้น
2. พบปะพูดคุยกับผู้ร่วมงานหรือกระทำผิดเป็นการส่วนตัวอย่างไม่เป็นทางการ
3. ว่ากล่าวตักเตือนโดยการพูด
4. ว่ากล่าวตักเตือนโดยการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน
5. ให้ออก หรือย้าย หรือไล่ออก

จากรูปแบบและกระบวนการเกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัยจะเห็นได้ว่า การรักษาระเบียบวินัยที่มีประสิทธิภาพจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอนและมีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับรูปแบบและกระบวนการรักษาระเบียบวินัย ตามแนวคิดของ Glueck (1978 : 606-607) ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้ตัวแบบเกี่ยวกับกระบวนการรักษาระเบียบวินัยของ Glueck ซึ่งมีสาระสำคัญครอบคลุมกระบวนการดังต่อไปนี้

1. การกำหนดกฎระเบียบ เป็นกระบวนการที่ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้แทนร่วมกันกำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ ขององค์การให้เหมาะสมเพื่อนำไปใช้กับผู้ร่วมงาน
2. การแจ้งกฎระเบียบ เป็นขั้นตอนของการสื่อสารให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาในหน่วยงานได้รู้และเข้าใจกฎระเบียบนั้นอย่างแจ่มแจ้งและยอมรับกฎระเบียบเหล่านั้น
3. การประเมินพฤติกรรม เป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องจากการแจ้งกฎระเบียบซึ่งหน่วยงานจะต้องพิจารณาประเมินพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากกฎระเบียบอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงสาเหตุของพฤติกรรมเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาลงโทษและปรับพฤติกรรมต่อไป
4. การปรับพฤติกรรม เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการรักษาระเบียบวินัย เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ดีขึ้นรวมทั้งการแก้ไขข้อบกพร่องและการให้ได้รับโทษตามความผิด ซึ่งจะต้องอาศัยหลักการและวิธีการต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

สำหรับกระบวนการรักษาระเบียบวินัยนั้น พอจะสรุปถึงรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

การกำหนดกฎระเบียบ

การกำหนดกฎระเบียบเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการเกี่ยวกับวินัย ก็คือการทำผู้บังคับบัญชา และตัวแทนผู้ใต้บังคับบัญชา ร่วมปรึกษาหารือปัญหาต่าง ๆ ในองค์การ เช่นปัญหาความไม่เหมาะสมของเป้าประสงค์ของหน่วยงาน หรือปัญหาความไม่เหมาะสมของกฎระเบียบที่ใช้ปฏิบัติอยู่ในหน่วยงาน การปรึกษาหารือจะนำไปสู่การสร้างหรือปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อที่จะช่วยให้พฤติกรรมปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม

พัทธา สายหู (2529 : 183) กล่าวว่า การกำหนดระเบียบต้องกำหนดให้แน่นอน มั่นคง ปลุกฝังความเคยชินในระเบียบนั้น ด้วยการอบรมทั้งทางตรงและทางอ้อม ยิ่งปลุกฝังระเบียบของสังคมเข้าใจในการกระทำทุกอย่างของชีวิตได้มาก ก็ยิ่งจะทำให้รักษาสภาพของระเบียบวินัยได้มั่นคงเท่านั้น และเมื่อมีการกำหนดและปลุกฝังระเบียบแล้วจะต้องมีมาตรการที่ได้ผล ไม่ให้คนฝ่าฝืนระเบียบ โดยสามารถห้ามปรามลงโทษทัณฑ์ผู้ฝ่าฝืนละเมิดได้แต่ต้นทุกโอกาสและสถานที่ ทำให้ไม่มีใครกล้าฝ่าฝืนระเบียบของสังคมได้จริงจัง

Glueck (1978 : 607) กล่าวว่า องค์ประกอบแรกที่สำคัญในการรักษา
ระเบียบวินัยคือการกำหนดกฎระเบียบในการประพฤติและการปฏิบัติงานซึ่งจะต้องเป็นที่ยอมรับ
ของบุคลากรในหน่วยงาน

Chruden and Sherman (1963 : 451) ได้เสนอกฎเกณฑ์ในการกำหนด
กฎระเบียบไว้ 7 ประการดังนี้

1. การกำหนดกฎระเบียบจะต้องเป็นกฎระเบียบที่มีเหตุผล
2. กฎระเบียบจะต้องไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว
3. การกำหนดกฎระเบียบจะต้องไม่สร้างด้วยคนคนเดียว
4. การกำหนดกฎระเบียบต้องคำนึงเพื่อเกิดความถูกต้องมิใช่เพื่อการลงโทษ
5. การกำหนดกฎระเบียบในส่วนที่เกี่ยวกับการลงโทษ จะต้องมึรูปแบบของ
การลงโทษที่เหมาะสม
6. อย่าลงโทษซ้ำแล้วซ้ำอีก หรือ เป็นการซ้ำเติม
7. กฎระเบียบที่กำหนดขึ้นจะต้องมุ่งหวังเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อทุกคน

ในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดกฎระเบียบของโรงเรียน พันธ์ หันนาคินทร์
(2513 : 215) ได้ให้ข้อคิดบางประการเกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัยนักเรียนว่าควรจะให้
นักเรียนได้ปฏิบัติตามระเบียบ โดยให้นักเรียนได้เข้าใจเหตุผลและเห็นดีงามจากการปฏิบัติ
ระเบียบนั้น อย่าให้นักเรียนมีความรู้สึกเหมือนถูกบีบบังคับ ระเบียบวินัยที่จะต้องมาจากนักเรียน
และการกำหนดระเบียบข้อบังคับนั้น ควรให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วม นักเรียนควรมี
ส่วนร่วมด้วยเป็นอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติตาม เพราะจะช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจมุ่งหมาย
และเห็นความสำคัญของระเบียบทุกข้อที่กำหนดขึ้น นักเรียนจะปฏิบัติตามกฎระเบียบเพราะเห็นดี
เห็นงามด้วยตนเอง มิใช่ด้วยอำนาจภายนอกบังคับ และกาญจนา หาสิตพันธ์ (2510 : 193)
ยังมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ระเบียบที่เหมาะสมนั้นจะต้องให้นักเรียนมีโอกาสอภิปราย และ
เห็นชอบจึงเป็นสิ่งที่นักเรียนพร้อมที่จะปฏิบัติตามเพราะการฝ่าฝืนเปรียบเหมือนการไม่เคารพมติ
ของสังคม และไม่เคารพตนเองอีกด้วย ดังนั้นการให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบจะ
เป็นหนทางหนึ่งที่สามารถช่วยให้ปัญหาทางวินัยลดน้อยลง

นอกจากนั้น เคโซ สวนานนท์ (2507 : 5-10) ยังได้เสนอแนะการกำหนดระเบียบวินัยที่ไว้ดังนี้

1. จะต้องไม่มีข้อหมุ่หมยมากเกินไป ควรจะมีเฉพาะแต่ส่วนที่สำคัญ ๆ เท่านั้น
2. กฎระเบียบที่กำหนดขึ้นจะต้องมีเหตุผล และควรคำนึงถึงลักษณะธรรมชาติของเด็กด้วย
3. กฎระเบียบข้อบังคับจะต้องใช้ได้ง่าย ๆ เข้าใจโดยทั่วไป ใช้ภาษาที่ง่าย ไม่มีลักษณะสองแง่สองมม
4. กฎระเบียบที่กำหนดขึ้นควรมีข้อลงโทษผู้ฝ่าฝืนอย่างมีเหตุผลและจะต้องให้ผู้ได้รับโทษ เข้าใจถึงความประพฤติของตนเอง

จากแนวคิดและหลักการกำหนดกฎระเบียบวินัยดังกล่าวสรุปได้ว่าการกำหนดกฎระเบียบของโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะระเบียบวินัยเกิดจากรากฐานของประสบการณ์ในการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม และเนื่องจากโรงเรียนเป็นศูนย์อบรมเด็กที่มาจากครอบครัวที่ไม่ซ้ำแบบกันจำนวนมาก ทั้งเด็กเหล่านี้มีความแตกต่างกันทางธรรมชาติอยู่แล้ว โรงเรียนจึงจำเป็นต้องกำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ อย่างเหมาะสม โดยอาศัยความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อให้ทุกคนประพฤติปฏิบัติตามเพื่อความสุขของนักเรียนทุกคน และควรกำหนดให้สอดคล้องกับวัยและวุฒิภาวะของนักเรียนตลอดจนสภาพของสังคมในปัจจุบันด้วย

การสื่อสารหรือแจ้งกฎระเบียบ

การสื่อสารหรือแจ้งกฎระเบียบสามารถกระทำได้หลายทางทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งนี้ก็เพื่อจุดประสงค์ที่จะให้บุคลากรในหน่วยงานได้มีส่วนรับรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานที่กำหนดขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจอันที่จะร่วมมือกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเข้าใจอันดีต่อกันและทั้งหน่วยงาน และการสื่อสารหรือแจ้งกฎระเบียบอย่างมีประสิทธิภาพนั้น เป็นความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชา ที่จะหาวิธีการที่จะให้ผู้ใต้บังคับ หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

Glueck (1978 : 607) กล่าวว่า การสื่อสารหรือแจ้งกฎระเบียบนั้น ถ้าผู้ร่วมงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับกฎระเบียบจะช่วยให้ได้รับ

ความร่วมมือในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

Mathis and Jackson (1976 : 352-355) ได้เสนอรูปแบบของการสื่อสารระบบข้อมูล ซึ่งสามารถจะสื่อสารให้บุคลากรในหน่วยงานได้รู้ข้อมูลรวมทั้งนโยบายกฎระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานไว้หลายทาง ดังนี้

1. โดยการจัดทำคู่มือสำหรับคนในหน่วยงาน จุดประสงค์สำคัญก็เพื่อที่จะให้คนในหน่วยงานได้เกิดความเข้าใจและปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ
2. จัดระบบการให้คำแนะนำสำหรับผู้ที่มีปัญหา
3. จัดให้คนในหน่วยงานได้มีสถานที่ที่เป็นที่ระบายออกของปัญหา ความคับข้องใจและความรู้สึกต่าง ๆ โดยให้มีผู้รับรู้อและรับฟัง
4. การจัดทำวารสาร จุลสาร หนังสือพิมพ์หรือวารสารของหน่วยงานเพื่อเสนอข่าวคราวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ

Sayles and Strauss (1981 : 131) ได้กล่าวถึงลักษณะการสื่อสารหรือแจ้งกฎระเบียบให้มีประสิทธิภาพไว้ว่า

1. จะต้องมีการสื่อสารหรือการแจ้งกฎระเบียบทันทีทันใด โดยการอธิบายให้บุคลากรเข้าใจ โดยเฉพาะสำหรับผู้เข้ามาอยู่ใหม่
2. คติป้ายประกาศที่สามารถสังเกตเห็นได้ง่าย และแจกคู่มือ เอกสาร
3. ในบางกรณี อาจจะเขียนรายละเอียดของบทลงโทษผู้กระทำความผิดในหนังสือสัญญาไว้ด้วย
4. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ ควรจะมีการเรียกประชุมกลุ่มหรือตัวแทนของกลุ่มหรือการพบปะกันเป็นการส่วนตัว อย่างไม่เป็นทางการทันที
5. เมื่อมีการฝ่าฝืนระเบียบควรมีการเตือนก่อน

นอกจากนี้ Beach (1975 : 607) ยังได้ให้ข้อคิดเห็นว่าผู้ร่วมงานควรจะรู้กฎระเบียบก่อนที่ร่วมกันทำงานและวิธีการที่ใช้ในการสื่อสารหรือแจ้งกฎระเบียบ ส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะของการแจ้งกฎระเบียบต่าง ๆ บทลงโทษ และอธิบายในคู่มือ โดยแจกให้กับทุกคนที่เข้ามาในหน่วยงาน ซึ่งอาจจะมีการติดตามผลโดยการอธิบายด้วยคำพูด และนอกจากนั้นยังต้องใช้วิธีคิดไว้ที่ป้ายประกาศด้วย

จะเห็นได้ว่าการสื่อสารหรือแจ้งกฎระเบียบอย่างมีระบบด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน นั้น จะทำให้บุคลากรในหน่วยงานได้รับรู้ ยอมรับระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้การรักษาระเบียบวินัยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การประเมินพฤติกรรม

เมื่อกฎระเบียบได้ถูกนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติแล้ว การวัดและประเมินพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานที่ปรากฏเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ในหน่วยงานโดยทั่วไป เครื่องมือหรือกลไกที่จะใช้วัดและประเมินพฤติกรรมที่ปรากฏคือ การวัดและประเมินพฤติกรรมที่ปรากฏว่า เบี่ยงเบนไปจากข้อตกลงที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร โดยการใช้วิธีการสังเกต และสอบสวนหาสาเหตุของพฤติกรรมนั้น ๆ (Glueck 1978 : 608)

ในการประเมินพฤติกรรมที่ปรากฏสำหรับพฤติกรรมของนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบวินัยนั้น ครูเป็นผู้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะสังเกตและประเมินพฤติกรรมของนักเรียน ทั้งนี้เพราะครูเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียน แต่การประเมินพฤติกรรมนักเรียนจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง ดังที่ ชม ภูมิภาค (2525 : 139) ได้แสดงทัศนะในการประเมินพฤติกรรม นักเรียนที่ครูควรคำนึงถึงสรุปได้ว่า ครูต้องศึกษาความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนเพื่อจะได้ศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง เพราะอาจจะมีบางสิ่งบางอย่างที่ซ่อนเร้นอยู่ในจิตใจของนักเรียน นอกจากนั้น ครูต้องเป็นนักวิจัยและสนใจเรื่องวิจัยทุกแง่มุม เพื่อจะกำหนดการวิจัยมาแก้ปัญหา หรือคาดการณ์ได้ล่วงหน้านั่นเอง

ดังนั้นในการประเมินพฤติกรรม ผู้มีหน้าที่ในการประเมิน จะต้องใช้วิธีการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ และข้อมูลต่างๆ ที่บันทึกพฤติกรรมไว้แล้วนำมาประเมินและพิจารณาถึงสาเหตุของพฤติกรรมเพื่อปรับพฤติกรรมให้ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และการประเมินพฤติกรรมของนักเรียน ผู้บริหารและครูจำเป็นต้องเข้าใจพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมามีอย่างแจ่มแจ้ง เพื่อจะได้รู้จักนักเรียนได้ดี ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อไป

การปรับพฤติกรรม

เมื่อปรากฏพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากองค์การหรือหน่วยงานคาดหวังไว้ การปรับพฤติกรรมมีความจำเป็นและต้องดำเนินการทันที เพื่อให้กฎระเบียบเป็นกรอบในการควบคุมพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างแท้จริงซึ่งต้องอาศัยหลักการต่างๆ และพฤติกรรมที่ขัดต่อกฎข้อบังคับระเบียบวินัย ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนกฎหมายของบ้านเมืองมีผลกระทบกระเทือนต่อผู้อื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

Armstrong and Savage (1983 : 439-442) กล่าวว่า การปรับพฤติกรรมนั้น กระทำได้โดยการใช้การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) การให้ การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) การลงโทษ (Punishment) และการปราบปราม (Extinction) พร้อมได้เสนอแนวทางในการนำเอาวิธีการปรับพฤติกรรมไปใช้ไว้ดังนี้

1. การแยกแยะพฤติกรรม โดยวิธีการพิจารณาพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมซึ่งจะต้องระบุรายละเอียดของพฤติกรรมให้ชัดเจน
2. การรวบรวมข้อมูลจากพฤติกรรมที่พิจารณาแล้ว เช่น การนับจำนวนครั้งของพฤติกรรมเพื่อนำเอาข้อมูลไปวิเคราะห์ และประกอบการพิจารณาพฤติกรรมนั้น ๆ
3. วางแผนพัฒนา เพื่อนำเอาไปใช้กับการกระทำนั้นๆ เพื่อให้ลดพฤติกรรมลง
4. นำเอาข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาเพื่อสังเกตการเปลี่ยนแปลงว่าพฤติกรรมนั้นมีมากขึ้นหรือลดลง

นอกจากนั้น Marple (1968 : 2124-A) ได้ทำการศึกษาวิธีการปรับพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับพฤติกรรมและขจัดปัญหาทางวินัยของนักเรียนพบว่า

1. วิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ วิธีการพิจารณาปัญหาร่วมกันในกลุ่มผู้ทำหน้าที่แก้ปัญหา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน
2. การปรับพฤติกรรมและขจัดปัญหาทางวินัยของนักเรียนด้วยการลงโทษทางกายมีประสิทธิภาพน้อยกว่าการแก้ไขปัญหาร่วมกัน
3. การขจัดปัญหาทางวินัยด้วยการพูดคุยกับนักเรียนเป็นส่วนตัวเท่านั้นเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุด
4. เมื่อใช้วิธีการร่วมกันแก้ไขปัญหาลงไปแล้ว ต้องมีการติดตามผลอย่างใกล้ชิด และต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน

ในการปรับพฤติกรรมนั้น จะเห็นได้ว่าเมื่อปรากฏว่าคนในหน่วยงานมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากกฎระเบียบ ข้อบังคับ ของหน่วยงานการปรับพฤติกรรมมีความจำเป็นเพื่อแก้ไข ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ทั้งต่อตัวเองและสังคม และการปรับพฤติกรรมสามารถกระทำได้หลายทาง ทั้งทางสร้างเสริม การปราบปรามและลงโทษ สำหรับการลงโทษนั้นนับเป็นวิธีการปรับพฤติกรรมวิธีหนึ่ง ซึ่งอาจจะได้ผลหากมีการลงโทษที่เหมาะสม

ประสาธ อิศรปริศา (2522 : 143) กล่าวว่า วิธีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุง พฤติกรรม (Behavior Modification) อันไม่พึงประสงค์มีอยู่หลายวิธี แต่ปรากฏว่าคนมัก จะใช้วิธีการลงโทษด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อมิให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่เหมาะสมและมีพฤติกรรม ใหม่ที่ต้องการ แต่วิธีการลงโทษนั้น อาจจะมีระดับพฤติกรรมต่าง ๆ ไปได้ชั่วคราว และจะกลับ มาปรากฏออกมาอีกในโอกาสอื่น ๆ ในภายหลัง ฉะนั้นการลงโทษจึงไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุด แต่เป็นวิธีที่ ง่ายที่สุด

Becker (Quoted in Curwin and Mendler 1980 : 110) ให้เสนอ วิธีการปรับพฤติกรรม และการลงโทษที่น่าสนใจไว้ดังนี้

1. การลงโทษที่มีประสิทธิภาพจะต้องกระทำโดยทันทีไม่ชักช้า
2. การลงโทษที่มีประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงตัวเสริมแรง และใช้วิธีการ ชัดเจนให้ผลกลับไปยังผู้ปฏิบัติ
3. มีการเตือนโดยใช้คำพูดก่อนการลงโทษ
4. ต้องลงโทษด้วยความนุ่มนวล คำนึงถึงหลักความเป็นจริง
5. การลงโทษขึ้นอยู่กับเสริมแรงสำหรับพฤติกรรมที่ถูกลงโทษ
6. การลงโทษที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลง และถูกต้องตรงกัน

เกี่ยวกับหลักการพิจารณาการลงโทษ สมาน รังสิโยภฤษฎ์ (2528 : 99) ได้ กล่าวว่าการพิจารณาการลงโทษจะต้อง

1. ยุติธรรม กล่าวคือ การลงโทษจะต้องให้ความยุติธรรม มีการสอบสวนหา ข้อเท็จจริงด้วยกระบวนการที่ยุติธรรม ดำเนินการโดยเที่ยงธรรม และเปิดโอกาสให้อุธรณ์ได้
2. เป็นธรรม กล่าวคือ การลงโทษจะต้องเป็นไปโดยเสมอหน้ากัน ใช้ดุลยพินิจ ในการลงโทษหนักเบาตามควรแก่กรณี เพราะความไม่เป็นธรรม จะก่อให้เกิดการเสียขวัญและ

กำลังใจ

3. ฉบับพิมพ์ กล่าวคือ เมื่อมีผู้กระทำผิดต้องดำเนินการพิจารณาโทษโดยฉบับพิมพ์ มีชกซ้ำ

สำหรับการลงโทษนักเรียนเกี่ยวกับการกระทำผิดวินัยนั้น โรงเรียนมีอำนาจ ในการลงโทษนักเรียนตามระเบียบข้อบังคับ กฎหมาย ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการ ลงโทษนักเรียน หรือนักศึกษา พุทธศักราช 2515 (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมพลศึกษา 2527: 35) ซึ่งมีลำดับการลงโทษตามความเหมาะสมโดยให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษาหรือ ผู้บริหารโรงเรียนดังนี้

1. ว่ากล่าวตักเตือน
2. เขียน
3. ทำทัณฑ์บน
4. สั่งพักการเรียน
5. ให้ออก
6. คัดชื่อออก

เกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมและการลงโทษพอสรุปได้ว่า การลงโทษเพื่อปรับ พฤติกรรมให้เหมาะสมและพึงประสงค์ จะต้องดำเนินการด้วยความนุ่มนวลโดยอาศัยความร่วมมือ ของผู้เกี่ยวข้องของทุกฝ่าย เป็นที่ยอมรับของผู้ที่ลงโทษและผู้ถูกลงโทษ เพื่อให้ผู้ถูกลงโทษได้ ปรับพฤติกรรมของตนเองด้วยความเต็มใจและเกิดผลดีต่อสังคมในที่สุด

โรงเรียนกับการรักษาระเบียบวินัยนักเรียน

โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมหน่วยหนึ่ง ที่ทำหน้าที่ให้การศึกษอบรมและปลูกฝัง ทัศนคติ ค่านิยมและคุณธรรมให้ผู้เรียน โรงเรียนจำเป็นต้องมีการกำหนดระเบียบข้อบังคับของ โรงเรียนไว้เป็นแนวทางสำหรับนักเรียนในการประพฤติปฏิบัติเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมก่อนที่ เด็กจะออกไปสู่โลกภายนอก ระเบียบวินัยนั้น จะเกิดขึ้นได้จากการอบรมและฝึกฝน ซึ่งนับว่า เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องสร้างให้เกิดขึ้นและจะต้องปลูกฝังให้แก่เด็กตั้งแต่มดเล็ก เพราะระเบียบ วินัยนั้นเป็นสิ่งสัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ทางสังคมในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน เป็นการฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักเคารพในกฎระเบียบเพราะเมื่อโตขึ้นก็จะต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมืองและเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตจึงจำเป็นที่ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จะต้องใช้ความพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของทางโรงเรียนอย่างถูกต้องและควรจะให้ให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามระเบียบนี้โดยมิให้นักเรียนรู้สึกตนเองว่าถูกบังคับ (พนัส หันนาคินทร์ 2513 : 215)

โรงเรียนมีอิทธิพลต่อชีวิตของนักเรียนมาก เพราะระยะเวลาที่นักเรียนได้รับการอบรมในโรงเรียน ตั้งแต่แรกเข้าจนกระทั่งจบการศึกษานั้นเป็นเวลานานและในช่วงระยะเวลานี้เอง นักเรียนจะต้องเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน นับตั้งแต่อาคารเรียน สภาพห้องเรียนระเบียบวินัยของโรงเรียน ลักษณะการอบรมสั่งสอนของครูรวมทั้งเพื่อนนักเรียน และครูประเภทต่าง ๆ (พัฒนา สุนทรสันต์ 2526 : 111) ฉะนั้นโรงเรียนจึงควรตระหนักในการให้การอบรมแก่นักเรียนเหล่านี้ เพื่อให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม และจริยธรรม ในอนาคตคงจะเห็นได้จากการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (กระทรวงศึกษาธิการ ม.ป.ป. : 4) รัฐได้ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาในอันที่จะสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนมีความเคารพในสิทธิ และหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น มีระเบียบวินัย มีความเคารพ และปฏิบัติตามกฎหมาย ศาสนา และหลักธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างยิ่งในการให้การศึกษา

1. การเสริมสร้างและรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน

เนื่องจากว่า โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนย่อมต้องเข้าใจและเห็นข้อบกพร่องต่าง ๆ ของนักเรียน และโรงเรียนยังเป็นผู้รักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน ส่วนนักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน เพื่อเป็นการเสริมสร้างและป้องกันมิให้เกิดปัญหาทางวินัยของนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการและโรงเรียนควรเปิดให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบวินัยของโรงเรียน และรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ (อมรรกุล ศรีงามผ่อง 2526 : 133)

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติในฐานะเป็นผู้ประสานให้ทุกคนในหน่วยงานร่วมทำนุบำรุงรักษา วัฒนธรรมไทยให้เป็นเอกลักษณ์ของความเป็นชาติโดยตลอดจนเผยแพร่สู่ประชาชนจนถึงขั้นปฏิบัติได้แพร่ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ

ข้อ 3 "การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย" ให้มีกิจกรรมที่สามารถจะนำไปปฏิบัติได้ โดยจะเริ่มที่เยาวชนในสถานศึกษาก่อน เพราะโดยพื้นฐานทั่วไปสถาบันการศึกษาได้ปลูกฝังและเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยแก่นักเรียนนักศึกษาอยู่แล้ว หากมีการส่งเสริมหรือกำหนดให้นักเรียนได้นำเอาระเบียบวินัยที่ได้เสริมสร้างฝึกฝนไว้แล้วนำไปปฏิบัติก็จะเป็นประโยชน์ทั้งต่อนักเรียน โรงเรียน และยังมีส่วนชักนำประชาชนให้ประพฤติตามอันจะเป็นส่วนช่วยให้ชุมชนหรือสังคมมีระเบียบวินัยอีกทางหนึ่ง (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, กองวิจัยและวางแผน 2528 : 2) จึงได้เสนอโครงการเสริมสร้างนักเรียนทั่วประเทศเพื่อให้นักเรียนประถมและมัธยมทั่วประเทศร่วมกันปฏิบัติให้เกิดความมีระเบียบวินัยอย่างจริงจังและต่อเนื่องใน 4 เรื่องคือ

1. ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการแต่งกาย
2. การเดินแถวไป - กลับระหว่างบ้านกับโรงเรียน
3. การเข้าแถวขึ้นรถโดยสารประจำทาง
4. การปฏิบัติตามกฎจราจร

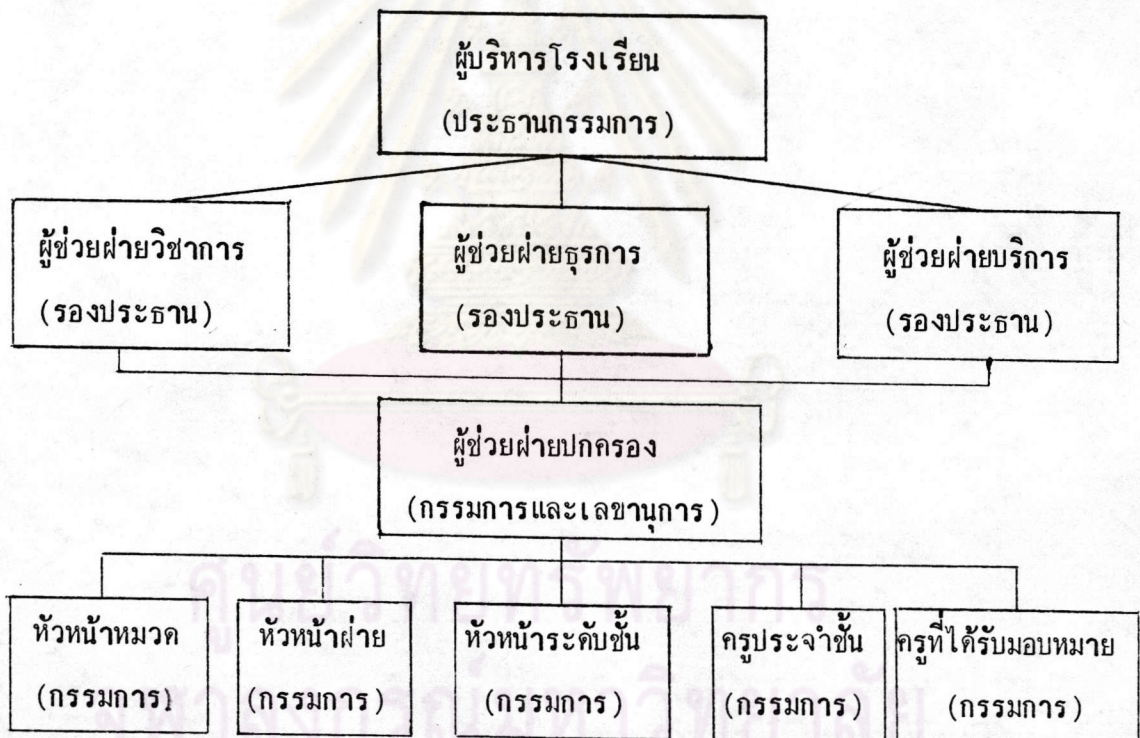
เพื่อเสนอนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษาได้แต่งตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งเพื่อศึกษาแนวทาง และจัดทำ "แนวปฏิบัติตามโครงการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียนทั่วประเทศ" ของกรมสามัญศึกษา โดยปรับปรุงพฤติกรรมเป้าหมายให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ให้ผสมผสานพฤติกรรมเป้าหมายของโครงการเสริมสร้างวินัยนักเรียนและนโยบายของรัฐบาลในเรื่องการประหยัด นิยมไทยวินัยของชาติและความสะอาดของบ้านเมืองเข้าด้วยกัน และจัดเป็นเรื่องที่จะต้องเร่งรัดเสริมสร้างให้เกิดขึ้นในตวันนักเรียนรวม 4 เรื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมสามัญศึกษา 2523 : 1) ได้แก่

1. การประหยัด
2. นิยมไทย
3. วินัยของชาติในส่วนที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 การตรงต่อเวลา
 - 3.2 การปฏิบัติตามกฎจราจร
 - 3.3 ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการแต่งกาย
 - 3.4 การเดินทางไป-กลับ ระหว่างบ้านโรงเรียน

4. ความสะอาดของบ้านเมือง

สำหรับแนวทางในการเสริมสร้างวินัยนักเรียนนั้น โรงเรียนได้ดำเนินการเสริมสร้างกันเป็นปกติวิสัยอยู่แล้ว แต่เพื่อให้การดำเนินงานได้ครบวงจร เช่น มีแผนปฏิบัติงาน มีแนวทางที่เป็นระบบและง่ายต่อการนำไปปฏิบัติกรมสามัญศึกษาจึงได้กำหนดให้มีการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในโรงเรียน ได้จัดให้มีคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมเสริมสร้างวินัยนักเรียนในระดับโรงเรียน ดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 แสดงโครงสร้างของคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมเสริมสร้างวินัยนักเรียน

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ, กรมสามัญศึกษา. แนวปฏิบัติตามโครงการเสริมสร้างวินัยนักเรียนทั่วประเทศ, 2529. หน้า 53.

จากแผนภูมิการเสริมสร้างวินัยนักเรียนดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การเสริมสร้างวินัยนักเรียนจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างวินัยนักเรียนโดยต้องทำหน้าที่ประสานงานกับบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อให้ได้ร่วมมือกันปฏิบัติงานด้านการเสริมสร้างและรักษาระเบียบและคอกควบคุมดูแลให้การสนับสนุน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสพผลสำเร็จ

สำหรับแนวทางในการดำเนินงานของคณะกรรมการนั้น ได้กำหนดวิธีการเสริมสร้างวินัยออกเป็น 2 แนวทาง (กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา 2529 : 9) ดังนี้คือ

แนวทางที่ 1 เป็นการเสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทั่วไปในเรื่องเกี่ยวกับวินัยนักเรียน โดยดำเนินการในลักษณะโครงการหรือแผนปฏิบัติงานซึ่งเป็นโครงการเฉพาะกิจที่มีการปฏิบัติเป็นครั้งคราว เช่น การจัดกิจกรรมการประกาศเชิญชวน การอบรม เป็นต้น ซึ่งจะช่วยเสริมย้ำหรือกระตุ้นเตือนให้นักเรียนเกิดวินัยในเรื่องนั้น ๆ

แนวทางที่ 2 เป็นการเสริมสร้างวินัยนักเรียนเป็นรายบุคคลที่เน้นผลเป็นพฤติกรรม แนวทางนี้จะผสมผสานแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่มีผู้ทดลองใช้แล้วสอดคล้องในงานฝ่ายปกครอง ที่มีแนวทางการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ นักเรียนเป็นผู้ลงมือกระทำเองโดยมีครูเป็นผู้คอยช่วยชี้แนะให้กำลังใจและติดตามการปฏิบัติตนของนักเรียนจนสามารถควบคุม ตนเองได้ประพฤติปฏิบัติจนเป็นนิสัย

รายละเอียดขั้นตอนการเสริมสร้างวินัยนักเรียน มีดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 คณะกรรมการดำเนินงานกำหนดเรื่องที่จะปลูกฝังและเสริมสร้างวินัยนักเรียนแล้วหาพฤติกรรมที่ต้องการจะเสริมสร้าง โดยการสอบถามจากครูหรือนักเรียนหรือถามทั้งครูและนักเรียน

ขั้นที่ 2 ครูประจำชั้นหรือครูที่ได้รับมอบหมายให้นักเรียนสำรวจตนเอง โดยเลือกพฤติกรรมนักเรียนคิดว่าควรเสริมสร้างหรือปรับปรุงแก้ไข ประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องจากพฤติกรรมกำหนดให้ ซึ่งควรทำในระดับห้องเรียน

ขั้นที่ 3 ครูประจำชั้นหรือครูที่ได้รับมอบหมายให้นักเรียนแต่ละคนนำพฤติกรรมที่ตนได้สำรวจไว้ในขั้นที่ 2 มาจัดลำดับความสำคัญจะเสริมสร้างหรือปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมใดก่อน-หลัง

ขั้นที่ 4 ครูประจำชั้นหรือครูที่ได้รับมอบหมาย ให้นักเรียนนำพฤติกรรมที่ตนจัดลำดับความสำคัญไว้ในขั้นที่ 3 อันดับที่ 1, 2... มาวางแผนการปฏิบัติตนโดยกำหนดวิธีการปฏิบัติเกณฑ์และเงื่อนไขให้ชัดเจน ซึ่งอาจวางแผนการปฏิบัติตนครั้งละ 1 พฤติกรรมหรือมากกว่าก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขีดจำกัดของแต่ละบุคคล พฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนไม่จำเป็นต้องซ้ำกัน โดยครูประจำชั้นหรือครูที่ได้รับมอบหมายจะคอยให้คำปรึกษาแนะนำและให้กำลังใจ

ขั้นที่ 5 ให้นักเรียนปฏิบัติตนตามแผนที่วางไว้ และบันทึกพฤติกรรมการปฏิบัติตนโดยสม่ำเสมอ

ขั้นที่ 6 ครูประจำชั้นหรือครูที่ได้รับมอบหมาย คอยติดตามผลการประพฤติปฏิบัติของนักเรียนแต่ละบุคคลเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยการตรวจแบบบันทึกพฤติกรรม การปฏิบัติของนักเรียนให้กำลังใจและให้คำแนะนำเป็นระยะ ๆ ถ้าพบว่านักเรียนคนใดไม่สามารถปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ได้ ครูจะร่วมกับนักเรียนหาสาเหตุและวิธีการปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 7 การประเมินผลพฤติกรรมนักเรียนประเมินด้วยวิธีการดังนี้

7.1 ตรวจแบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนเป็นระยะ ๆ โดยใช้ขั้นของการติดตามผล

7.2 สังเกตพฤติกรรมนักเรียนนับตั้งแต่เริ่มโครงการ เพื่อดูพัฒนาการเกี่ยวกับพฤติกรรมปลูกฝังและเสริมสร้าง ซึ่งอาจจะสังเกตความสนใจและความตั้งใจในการเข้าร่วมโครงการนี้ในทุกขั้นตอน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพฤติกรรมนักเรียน สำหรับการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในระหว่างที่นักเรียนปฏิบัติตนตามแผนที่วางไว้ นั้นครูอาจใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งครูอาจเป็นผู้สังเกตเองหรือมอบหมายให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งสังเกตก็ได้ตามความเหมาะสม แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับพฤติกรรมที่จะสังเกตด้วยว่าเป็นพฤติกรรมที่สะดวกต่อการสังเกตหรือไม่ และผู้สังเกตนั้นต้องสังเกตตามแบบปฏิบัติตนที่ผู้ถูกสังเกตจัดทำไว้ด้วย พฤติกรรมที่สะดวกต่อการสังเกต เช่น แต่งเครื่องแบบนักเรียนถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน, มาโรงเรียนทันเวลา ส่งงานครูตามกำหนดเวลา ฯลฯ หากไม่สะดวกต่อการสังเกตก็ใช้การประเมินจากการบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนโดยสม่ำเสมอ

2. บทบาทของโรงเรียนในการรักษาระเบียบวินัย

ระเบียบวินัยเป็นพื้นฐานอันสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง ก้าวหน้า และการที่จะสร้างระเบียบวินัยให้นักเรียนในโรงเรียนนั้นเป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง

ที่จะต้องกระทำควบคู่ไปกับงานด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ โรงเรียนจึงควรตระหนักในการเสริมสร้างและรักษาระเบียบวินัยเพราะถ้าโรงเรียนขาดระเบียบวินัยความสงบสุขในโรงเรียนก็จะไม่เกิดขึ้น การเรียนการสอนก็จะไม่บังเกิดผลเต็มที่ ในขณะที่เดียวกันคุณภาพการศึกษาจะลดน้อยลงเมื่อนักเรียนสำเร็จการศึกษาไปจากโรงเรียนไปเป็นผู้ใหญ่ย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคมเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ฉะนั้นโรงเรียนจึงต้องทำหน้าที่ในการรักษาระเบียบวินัยทั้งในทางสร้างเสริม บังคับและแก้ปัญหาเกี่ยวกับวินัยของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ

จากเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2527 กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา (ม.ป.ป.: 8-9) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านงานปกครองนักเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรักษาระเบียบวินัยนักเรียน เพื่อให้ได้เกณฑ์มาตรฐานและมีประสิทธิภาพไว้ 4 ประการ พอสรุปได้ดังนี้

1. การวางแผน โรงเรียนจะต้องจัดทำแผนงานปกครองนักเรียนประจำปี จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน รวบรวมและจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับระเบียบวินัย การฝึกอบรมทางควบคุมความประพฤติและพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน
2. การส่งเสริมให้นักเรียนมีความประพฤติดี โรงเรียนจะต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีความประพฤติดี มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนการรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความประพฤติและระเบียบวินัย มีการฝึกอบรมด้านจริยธรรม คุณธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม ติดตามการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนรวมทั้งการยกย่องให้กำลังใจแก่ผู้ประพฤติดี เพื่อเป็นตัวอย่าง
3. การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน เช่น การแต่งกาย กิริยามารยาท ความไม่มีระเบียบเรียบร้อย ฯลฯ อย่างมีประสิทธิภาพ
4. การพัฒนาลักษณะนิสัยที่ดีงามของนักเรียน โรงเรียนจะต้องพัฒนาลักษณะนิสัยที่ดีงาม เช่น การประหยัด ความสามัคคี ความอดทน อคถลิน ฯลฯ

เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการรักษาวินัยนักเรียนนั้น กล้าทองขาว (2528 : 149) เสนอไว้ว่า ผู้บริหารควรมีบทบาทดังนี้

1. กำหนดระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน ผู้บริหารร่วมกับคณะครูและสภานักเรียน ทำหน้าที่ออกระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนภายใต้ข้อจำกัด ความจำเป็น ความต้องการ และวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อเป็นบทกำหนดแนวทางปฏิบัติแก่ผู้บริหารครู

นักเรียน และผู้ปกครอง

2. ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ เกี่ยวกับเรื่องของวินัยนักเรียนและการรักษาวินัยนักเรียน
3. ส่งสอนอบรมศีลธรรมจรรยา ควบคุมกวดขัน เรื่องวินัยแก่นักเรียนกวดขันครูในด้านการส่งสอนอบรมศีลธรรม
4. เป็นที่ปรึกษาของครู และคณะกรรมการนักเรียน ในด้านพิจารณากิจกรรมฝึกอบรม ศีลธรรม จรรยา กิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
5. จัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศในโรงเรียนให้น่าอยู่ อบอุ่นมีสถานที่และบริเวณร่มรื่น คณะครูมีความสมัครสมานสามัคคีกัน ผู้บริหารให้ความอบอุ่นแก่ครูและนักเรียน ให้ครูและนักเรียนเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นที่พึ่งได้
6. รับฟังข้อเสนอแนะของครู ผู้ปกครอง และผู้แทนนักเรียน ในด้านการควบคุมกวดขันเกี่ยวกับระเบียบวินัยนักเรียน
7. รับฟังข้อเสนอแนะของครู ผู้ปกครอง และผู้แทนนักเรียน ในด้านการควบคุมกวดขันเกี่ยวกับระเบียบวินัยนักเรียน
8. ส่งเสริมให้ครูอุทิศตนให้แก่โรงเรียนมากยิ่งขึ้น ให้ครูเอาใจใส่ต่อนักเรียนเป็นรายบุคคล กรณีที่มีปัญหา และร่วมมือกับครูในการแก้ปัญหาเด็กเป็นรายกรณี
9. ส่งเสริมงานบริการแนะแนว และให้คำปรึกษาอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพราะงานบริการแนะแนว และให้คำปรึกษามีหลักการให้บริการแก่เด็กที่มีปัญหาส่วนตัวและปัญหาการเรียน
10. ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เสนอแนะ และรับฟังปัญหาจากผู้ปกครองเกี่ยวกับนักเรียน ร่วมมือป้องกัน ช่วยเหลือส่งสอนอบรมนักเรียนในความรับผิดชอบให้เป็นคนดีตามที่สังคมต้องการ

Miller (1967 : 199) ได้ให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของครูใหญ่ เกี่ยวกับการรักษาวินัยในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. สร้างนโยบายเกี่ยวกับการรักษาและส่งเสริมวินัยโดยการกำหนดระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน

2. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานความประพฤติ ความมุ่งหมายของการกระทำ เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจให้นักเรียนรักษาคำมั่น หรือมาตรฐานที่ตนได้สร้างขึ้น
3. ให้การสนับสนุนคณะครูในการลงโทษนักเรียนอย่างถูกต้อง และมีเหตุผล โดยครูใหญ่จะต้องให้ครูเข้าใจว่า การลงโทษนักเรียนจะต้องทำด้วยความรอบคอบ

นอกจากนี้จากการสัมมนาของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายปกครองของโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วกลาง (กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา 2520 : 14-17) ได้เสนองานในหน้าที่ของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายปกครองเกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียนดังนี้

1. เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในโรงเรียน ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการฝ่ายปกครองเพื่อเป็นแกนกลาง และรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อควบคุมดูแลความสงบเรียบร้อยภายในโรงเรียน

2. งานเกี่ยวกับการสร้างความมีวินัยของนักเรียน ซึ่งได้แก่

- 2.1 การอบรมชี้แจงและแนะนำให้นักเรียนเข้าใจในกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ

- 2.2 การติดต่อประสานงานกับครู อาจารย์ประจำชั้น ครูที่ปรึกษา ครูหัวหน้าระดับ หัวหน้าคณะ หรือฝ่ายแนะแนว เพื่อแก้ปัญหา และการปฏิบัติตนของนักเรียนเพื่อให้ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่วางไว้

- 2.3 การติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองของนักเรียน เพื่อแก้ปัญหาในการปฏิบัติตนที่ผิดระเบียบของนักเรียน

- 2.4 การควบคุมดูแลกดดันให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยเฉพาะเรื่อง การแต่งกาย เครื่องแบบ นักเรียน การมาเรียน การมาให้ทันเวลา การหนีเรียน หรือการหนีโรงเรียน เป็นต้น

3. การรักษาของนักเรียน การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของโรงเรียน ซึ่งนักเรียนมักมีประจำ และเป็นหน้าที่ของฝ่ายปกครองที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

- 3.1 การสอบสวนข้อเท็จจริง

- 3.2 การตั้งคณะกรรมการขึ้นสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัย

- 3.3 การลงโทษ ซึ่งจะใช้ระเบียบว่าด้วยการลงโทษของกระทรวง

ศึกษาธิการ

3.4 การติดต่อประสานงานกับครู-อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียนซึ่งได้แก่ ฝ่ายแนะแนว ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการและฝ่ายบริการ

4. งานสวัสดิการของครูและนักเรียน การเอาใจใส่การจัดสวัสดิการให้ ความสะดวกแก่นักเรียน เป็นเรื่องจำเป็นที่จะช่วยเหลือในเรื่องความสงบเรียบร้อยและความมี วินัยของนักเรียนได้มาก

3. หลักการเกี่ยวกับวินัยนักเรียน

Tanner (1978 : X) ได้กล่าวถึงหลักการของวินัยในชั้นเรียนและวินัยนักเรียนไว้หลายประการได้ดังนี้

1. เป้าหมายของการศึกษา และวัตถุประสงค์ของวินัยนักเรียน มีลักษณะ คล้ายคลึงกัน คือความต้องการส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้สามารถนำตนเองได้
2. วินัยควรมีพลังพอที่จะเป็นแรงขับ ช่วยให้นักเรียนไปสู่เป้าหมายของการ เรียนการสอนได้ กล่าวคือ วัตถุประสงค์ของวินัยนั้นควรผลักดันให้ครู และนักเรียนได้รับความ สำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียน ช่วยให้เกิดความสำเร็จในด้านการเรียน การสอน วินัย ควรเกิดขึ้นภายในจิตใจของนักเรียน กิริยาท่าทางแสดงออกกับพฤติกรรมที่แท้จริงของนักเรียน ควรสอดคล้องกัน
3. วินัยนักเรียนจะดำเนินควบคู่ไปกับการเรียนการสอน
4. การควบคุมทางวินัย ควรเปลี่ยนแปลงไปตามวัยและการเจริญเติบโตของ ผู้เรียนทั้งนี้การกำหนดข้อบังคับและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ควรคำนึงถึงจิตวิทยาพัฒนาการของผู้เรียน แต่ละวัยด้วย
5. พฤติกรรมที่มุ่งให้เกิดขึ้นจากวินัยนักเรียนนั้น ควรนำสถานการณ์เข้าไป พิจารณาเกี่ยวข้องด้วย กล่าวคือ บุคคลจะแสดงพฤติกรรมต่างกันเมื่อสถานการณ์ต่างกัน
6. ประสิทธิภาพการสอนที่ปรากฏกับนักเรียน เป็นสิ่งแสดงถึงความสามารถ ในการควบคุมทางวินัยนักเรียนของครู
7. วินัยเป็นตัวการช่วยให้นักเรียนสามารถต่อสู้การเรียน และกิจกรรมที่ หนักหน่วงทั้งหลายในโรงเรียนได้
8. การกำหนดวินัยนักเรียน ควรพิจารณาปัจจัยแวดล้อมหลายด้าน เช่น ปัจจัยภายนอกโรงเรียน ปัจจัยทางการบริหารของโรงเรียน ปัจจัยทางด้านความสัมพันธ์ของครู

และผู้ปกครอง บังคับจากความคิดเห็นของคณะกรรมการการศึกษาและบังคับจากพฤติกรรมของ
เด็กเอง

9. การกำหนดวินัยนักเรียน ควรคำนึงถึงความต้องการพื้นฐานของนักเรียน
เป็นสิ่งสำคัญ เช่น ความต้องการด้านความปลอดภัย เสื้อผ้าที่อบอุ่น เป็นต้น

10. วินัยนักเรียน คือ ข้อกำหนด ระเบียบหรือกฎเกณฑ์ที่สามารถปรับปรุง
เปลี่ยนแปลงและแก้ไขให้เหมาะสมได้

นอกจากนี้ วิทยุ สาร (2519 : 201) ได้เสนอหลักการทั่วไปในการรักษา
ระเบียบวินัยไว้ดังนี้คือ

1. ครูใหญ่ควรประชุมครูร่วมอภิปรายด้วยกันเกี่ยวกับ ระเบียบวินัย และ
ความคาดหวังทั้งหลายที่ครูอยากได้จากเด็ก เพื่อให้ครูทุกคนเข้าใจตรงกัน และร่วมมือกันดูแล
รักษาระเบียบวินัย

2. ครูใหญ่ควรเปิดโอกาสให้ครูทุกคนแสดงตนว่ามีอำนาจ มิใช่ถือว่าครูใหญ่มี
อำนาจแต่เพียงผู้เดียวในโรงเรียน ครูทุกคนจึงมีโอกาสช่วยเหลือในการรักษาระเบียบวินัย

3. สนับสนุนครูทุกคนที่ดำเนินมาตรการบางอย่าง เพื่อรักษาระเบียบวินัยเมื่อ
โรงเรียนเห็นว่ามาตรการนั้น ๆ ไม่มีโอกาสทำให้โรงเรียนเดือดร้อนเสียหาย

4. ครูใหญ่ไม่ควรจัดการกับนักเรียนที่ทำความรุนแรงโดยลำพัง แต่ควรอาศัย
คณะกรรมการครู คณะกรรมการนักเรียน หรือคณะกรรมการของสมาคมผู้ปกครองและครูร่วม
ด้วยในบางกรณีเพื่อให้สังคมมีส่วนร่วม เห็น ทำให้นักเรียนทั่ว ๆ ไปมีความหวาดระแวง เพราะ
กลัวว่าหากตนทำผิดสังคมทั้งหมดจะไม่ยอมรับ มิใช่ครูเพียงคนเดียวลงโทษหรือมีครูคนเดียวไม่
ยอมรับหรือครูคนเดียวไม่ให้เกียรติเขา

5. ควรมีการส่งตัวเด็กทำผิดไปให้ครูใหญ่ หรือคณะกรรมการพิจารณาแทนที่
จะให้ครูที่เกี่ยวข้อง หรือรู้เห็นเพียงคนเดียวเป็นผู้พิจารณาตัดสิน เพราะอาจผิดพลาด ขาด
ความยุติธรรมได้ เนื่องจากครูกลายเป็นทั้งโจทก์ อัยการ และศาลตัดสินเด็ก

6. ควรมีประวัตินักเรียนแต่ละคนโดยสมบูรณ์ เพื่อจะได้อ้างความผิดที่แล้วมา
ให้เขาทราบได้ด้วย

7. หากจำเป็นต้องลงโทษ การลงโทษควรมุ่งสร้างสรรค์ มิใช่มุ่งทำให้เด็ก
เสียหายรุนแรงจนเกินไป และการลงโทษควรมุ่งแก้ไขพฤติกรรมมากกว่าเป็นการแก้แค้นที่

นักเรียนทำผิด

8. ปรับปรุงการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับระดับความสามารถ ความสนใจและความจำเป็นของนักเรียน เพื่อไม่ให้นักเรียนผิดหวังในการเรียนมากนัก

9. ครูกับนักเรียนควรมีส่วนร่วมดูแลระเบียบวินัยของโรงเรียนด้วยกัน

กล้า ทองขาว (2528 : 135-136) ยังได้ให้ข้อเสนอแนะหลักการและแนวทางในการรักษาระเบียบวินัยนักเรียน สำหรับโรงเรียนประถมและมัธยมศึกษาไว้ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ควรคอยหมั่นอบรมศีลธรรม จรรยา มารยาท แก่นักเรียนเสมอ กิจกรรมโฮมรูม ในระหว่างการเคารพธงชาติของอาจารย์ฝ่ายปกครองกิจกรรมสั่งสอนอบรมของอาจารย์ประจำชั้นก่อนเลิกเรียนทุกวัน จะสามารถกลมเกลียว กิริยามารยาทและความประพฤติที่หยาบกระด้างของเด็กลงได้มาก นอกจากนั้นในรอบสัปดาห์ ครั้งเดือนหรือในรอบหนึ่งเดือน ผู้บริหารโรงเรียนควรมีโอกาสพบปะนักเรียนเพื่ออบรม ศีลธรรมจรรยา สั่งสอนให้ศิษย์เป็นคนดีตามความประสงค์ของโรงเรียนนอกจากการอบรม สั่งสอนให้เด็กเป็นคนดีตามที่สังคมต้องการแล้ว ครู อาจารย์ก็ควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ด้วย เช่นกัน

2. ส่งเสริมให้กรรมการนักเรียนมีส่วนร่วมในการควบคุมความประพฤติและ สอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักเรียน โดยพิจารณาให้ร่วมในทางสร้างสรรค์ป้องกันและร่วมมือ แก้ไขกับฝ่ายโรงเรียน

3. ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยเพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ เจตคติ และค่านิยมในกิจกรรมอันเป็นพิธีการทาง ศาสนา เป็นการกลมเกลียวปลุกฝังพิธีการอันดีงามทางศาสนาปลุกฝังให้เกิดความรักและความ ภูมิใจในมรดกทางสังคมไทย เช่น จัดชุมนุม พุทธศาสนา ชมรมส่งเสริม พิธีการทางศาสนา กลุ่มส่งเสริมศาสนาสัมพันธ์ ฯลฯ นอกจากกิจกรรมทั้ง 2 ประการนี้แล้วโรงเรียนควรส่งเสริม กิจกรรมประเภทอื่นด้วยเช่นกัน

4. ขอความร่วมมือจากสมาชิกสมาคมผู้ปกครองและครูในการควบคุมดูแล อบรมเลี้ยงดูให้ความอบอุ่นแก่เด็กและเยาวชนในความปกครอง เช่น อาจจัดประชุมอบรมเกี่ยว

กับการดูแลเลี้ยงดูบุตรให้แก่สมาชิกในโอกาสอันควร เป็นต้น

5. ใช้บทลงโทษกับผู้กระทำผิด การลงโทษควรเป็นวิธีการสุดท้ายในการรักษาวินัย การลงโทษผู้ทำผิดทางวินัย นอกจากผู้บริหารจะต้องปฏิบัติตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 132 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการในการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษา พ.ศ. 2515 แล้ว ควรมีหลักการในการลงโทษดังต่อไปนี้

5.1 การลงโทษควรเป็นไปในทางสร้างสรรค์ให้ผู้ถูกลงโทษได้รู้สำนึกถึงความผิด ให้เขามีความสำนึกที่ไม่อยากทำความผิด เช่นนั้นอีก

5.2 การลงโทษไม่ควรเป็นเรื่องของความแค้นเคือง การลงโทษไม่ใช่เครื่องระบายอารมณ์

5.3 การลงโทษควรแจ้งความผิดให้ผู้ถูกลงโทษได้ทราบก่อน ผู้ถูกลงโทษจะได้รับโทษสถานใดขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อจะรักษาวินัยอันดีของโรงเรียนไว้

6. ปรับปรุงระเบียบ กฎเกณฑ์และข้อบังคับของโรงเรียน ระเบียบกฎเกณฑ์ และข้อบังคับบางประการอาจมี ผู้กระทำผิดอยู่บ่อย สมควรที่โรงเรียนจะได้พิจารณาว่า ควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เพราะข้อบังคับใด ๆ ถ้ามีผู้ปฏิบัติตามได้ยากก็ไม่น่าจะเป็นข้อบังคับที่ดี

โดยสรุปกล่าวได้ว่า การสั่งสอนอบรมเยาวชน ให้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีบุคลิกภาพตามความต้องการของสังคมเป็นการกิจอันใหญ่หลวงของโรงเรียนการควบคุมอย่างเคร่งครัดจนเกินไป แทนที่จะเป็นผลก็อาจทำให้เกิดบุคลิกภาพที่สับสน ขาดความคิดในเรื่องการเป็นผู้นำ ในทางตรงข้ามถ้าเด็กได้รับการปล่อยให้มีอิสระอย่างไม่มีขอบเขต ก็อาจนำความเสียหายมาสู่ตัวเด็ก และสังคมหรือโรงเรียนได้ ก็ควรระมัดระวังสำหรับผู้บริหารโรงเรียนก็คือ การออกข้อกำหนดกฎเกณฑ์ เพื่อควบคุมความประพฤติของนักเรียนนั้น ควรได้พิจารณาให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งเมตตาธรรม ระเบียบข้อบังคับควรมุ่งหมาย เพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณค่าแห่งความดีแก่ผู้ปฏิบัติ และข้อบังคับหรือกฎเกณฑ์นั้น ๆ ควรมุ่งให้เกิดความสำนึกของการเป็นผู้มีวินัยในตนเองและมีความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งที่เอื้อช่วย กัสสุพันธ์ (2527: 233) กล่าวว่า การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน วิธีการที่ดีที่สุด คือการพยายามปลูกฝังความรู้สึก

รับผิดชอบชี้วัดให้เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียนเองให้มากที่สุดเพราะจะทำให้ผู้เรียนสามารถรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียนและยังถือเป็นหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ไม่ใช่เฉพาะแต่ฝ่ายปกครองของโรงเรียนหรือผู้บริหารโรงเรียนเท่านั้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรักษาระเบียบวินัยเท่าที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ มีดังนี้

สุวรรณ อร่ามเมธาพงศา (2519 : 75) ได้ทำการศึกษาปัญหาทางวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครศรีธรรมราช ในทรรศนะของนักเรียนพบว่า นักเรียนชายและหญิง มีความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของนักเรียนที่มีต่อระเบียบของโรงเรียน ระเบียบการแต่งกายของนักเรียน ระเบียบความประพฤติของนักเรียน และความบกพร่องทางวินัยของนักเรียนแตกต่างกัน พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีความเห็นกับการลงโทษนักเรียนที่ประพฤติผิดระเบียบของโรงเรียนสอดคล้องกัน

✓ สมคิด คีร์รัมย์ (2520 : 92-97) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบเจตคติของครูและผู้บริหารที่มีต่อการจัดกิจกรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในเขตการศึกษา 12 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความเห็นสอดคล้องกันว่า กิจกรรมนักเรียนมีส่วนทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่ถูกต้อง และมีโอกาสแสดงพฤติกรรมตามความต้องการ และเป็นวิธีหนึ่งที่จะจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้

วินัย จันดาวรรณ (2524 : 134) ได้ทำการศึกษาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 พบว่าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวินัยนักเรียนนั้น ปัญหาเกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน ได้แก่ ครู-อาจารย์ในโรงเรียนไม่ให้ความร่วมมือ ผู้ปกครองให้ความร่วมมือน้อย สิ่งแวดล้อมไม่ค้ำส่วนทำให้นักเรียนทำผิดวินัยมาก นักเรียนไม่ยอมรับระเบียบวินัยของโรงเรียน

พัฒนา สุนทรสันต์ (2526 : 77) ได้ทำการศึกษาการทำผิดวินัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่าสาเหตุการกระทำผิดทางวินัยของนักเรียนที่สำคัญเนื่องมาจากตัวเด็กเอง สาเหตุรองลงมา ได้แก่

ความบังเอิญ ความไม่ตั้งใจ การเรียนการสอนของครู การระเบียบของโรงเรียน และสภาพ
สิ่งแวดล้อมตลอดจนสภาวะทางเศรษฐกิจตามลำดับ

อมรกุล ศรีงามผ่อง (2526 : 127-134) ได้ศึกษาลักษณะปัญหาและแนวทางแก้ไข
ปัญหาทางวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 5 พบว่า ปัญหาที่เกี่ยวกับพฤติกรรม
นักเรียนที่เป็นปัญหาอย่างร้ายแรง คือปัญหาเกี่ยวกับการหนีโรงเรียน การขาดเรียนและการ
ทะเลาะวิวาท จนถึงทำร้ายร่างกายตามลำดับ สำหรับการแก้ปัญหาดังกล่าวของนักเรียนนั้น
พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาแก้ปัญหาโดยวิธีการใช้เหตุผลสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยมากกว่า
การแก้ปัญหาโดยวิธีการลงโทษสำหรับข้อเสนอแนะในการกำหนดกฎระเบียบคือ ระเบียบของ
โรงเรียนนั้น กระทรวงศึกษาธิการและโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครู นักเรียนและผู้ปกครองมี
ส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบวินัยของโรงเรียนและรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ส่วนการป้องกัน
ปัญหาทางวินัยของนักเรียนนั้นโรงเรียนควรชี้แจงระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ให้บุคลากรได้ทราบ
โดยการจัดทำเอกสารคู่มือการปกครองนักเรียนสำหรับครูและผู้ปกครอง สำหรับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว
ทางวินัยนั้น ควรพิจารณาใช้วิธีการแก้ปัญหาตามความเหมาะสม การลงโทษนักเรียนควรใช้ครู
หลาย ๆ ฝ่าย และผู้ปกครองร่วมมือปรึกษาหารือเพื่อหาข้อยุติการลงโทษ

วรทัศน์ บุญโคตร (2528 : 156) ได้ทำการศึกษากิจการจรรณงของนักเรียนที่
ส่งเสริมลักษณะความเป็นพลเมืองดีในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขต
การศึกษา 6 ตามทัศนะของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและครูหัวหน้าหมวดกิจกรรมของโรงเรียน
พบว่า นโยบายและเป้าหมายในการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี
สอดคล้องกัน คือมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีระเบียบวินัยในตนเองและส่วนรวม ผู้บริหาร ครู
และครูหัวหน้าหมวดกิจกรรมให้ความสำคัญต่อการมีระเบียบวินัยของนักเรียนเป็นสำคัญ

Rice (1877 : 3862-A-3863-A) ได้ทำการเปรียบเทียบความเข้าใจระหว่าง
นักเรียน ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหารโรงเรียน ต่อระเบียบวินัยของโรงเรียน โดยทำการสำรวจ
โรงเรียนแต่ละภาคภูมิศาสตร์ทั้ง 4 ภาค ของสหรัฐอเมริกา พบว่า สิ่งที่เป็นปัญหาคือ นักเรียน
ขาดความสนใจ ปัญหาการเงิน ระเบียบวินัยของโรงเรียน และผู้ปกครองขาดความสนใจ และ
ที่เป็นปัญหามากและสำคัญที่สุด คือ การที่นักเรียนขาดความสนใจในระเบียบวินัยของโรงเรียน

Scriven (1981 : 80-A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความเข้าใจของผู้ให้คำปรึกษา
ในโรงเรียนที่มีต่อวินัยของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาของ
โรงเรียนมัธยมศึกษารัฐโอไฮโอ เกี่ยวกับบทบาทและปัญหาเกี่ยวกับวินัยโรงเรียน พบว่า ผู้ให้
คำปรึกษาในโรงเรียนมัศึกษายินดีและเต็มใจที่จะเข้าเกี่ยวข้องกับการรักษาวินัยของ
โรงเรียน และนอกจากนั้นยังพบว่ากฎในโรงเรียนที่เข้มงวด ไม่สามารถที่จะช่วยลดปัญหาทาง
วินัยของโรงเรียนได้เลย การทำงานร่วมกับผู้ปกครองการเยี่ยมเยียนนักเรียนสำหรับนักเรียนที่
มีปัญหาทางวินัย จะเป็นวิธีช่วยแก้ปัญหาทางวินัยของโรงเรียนได้

McMullen (1985 : 616-A) ได้ทำการศึกษาวินัยเกี่ยวกับวินัยและระบบการ
จัดการที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตเมือง
เพื่อเน้นการพัฒนาวัยรุ่น พบว่า ปัญหาทางวินัยส่วนใหญ่ มีสาเหตุมาจากพฤติกรรมของโรงเรียน
เพราะนักเรียนต้องการสิ่งแวดล้อมที่ดี ยึดหยุ่นได้ โรงเรียนให้ความสนใจเอาใจใส่และมี
ระเบียบวินัย การวิจัยได้สนับสนุนให้โรงเรียนจัดระบบอย่างมีประสิทธิภาพไว้ดังนี้

1. ฝึกครูในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีในการเรียนการสอน
2. สร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียน
3. พิจารณาแก้ไข ปรับปรุงระเบียบวินัย และจำกัดขอบเขตการทำผิด
4. พิจารณาแก้ไข ปรับปรุงระเบียบวินัย และจำกัดขอบเขตการทำผิด
5. กำหนดความรับผิดชอบต่อปัญหาโดยการให้คำปรึกษา กำหนดแนวทางของพฤติกรรม
6. กำหนดโครงการให้นักเรียนหยุดพักการเรียนชั่วคราวในโรงเรียน
7. วางแผนพัฒนาผู้ทำผิดบ่อย ๆ แต่ละคนเป็นอย่างดี
8. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับรู้และเกี่ยวข้องในการรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน

จากผลการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัยนักเรียน
สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. บุคลากรทุกคนทุกฝ่ายในโรงเรียนควรจะได้มีบทบาทต่อระเบียบวินัยของ
โรงเรียน มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนแสดงความเห็นเกี่ยวกับ
ระเบียบของโรงเรียนร่วมกัน เพื่อเป็นการช่วยลดปัญหาข้อขัดแย้งเกี่ยวกับระเบียบวินัย
2. การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ จึงต้องได้รับความร่วมมือ
จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และการดำเนินการรักษาระเบียบควรจะทำเป็นระเบียบที่

ต่อเนื่องกัน

3. กฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนที่เหมาะสมและการตระหนักถึงความสำคัญของระเบียบวินัยของโรงเรียนจะช่วยให้การรักษาระเบียบวินัยนักเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. โรงเรียนควรจะให้ความสำคัญต่อการรักษาระเบียบวินัยนักเรียน เพื่อฝึกฝนให้นักเรียนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม เพื่อที่จะสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้และเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต

5. การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน ควรจะดำเนินการในทางสร้างเสริมและป้องกันมากกว่าการแก้ไข ระเบียบวินัยของโรงเรียนไม่ควรเข้มงวดจนเกินไป นอกจากนี้การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียนยังต้องประสานความร่วมมือจากบุคคลต่าง ๆ เช่น การทำงานร่วมกับผู้ปกครอง การเยี่ยมบ้านนักเรียนที่มีปัญหา

6. การแก้ไขปัญหาด้านวินัยนักเรียนที่เหมาะสมนั้น โรงเรียนควรใช้วิธีการอบรมตักเตือน ซึ่งแจ้งเหตุผลให้นักเรียนได้เข้าใจพฤติกรรมของตนเองมากกว่าการลงโทษ

7. การลงโทษนักเรียนที่มีปัญหาทางวินัยจะต้องพิจารณาถึงสาเหตุของการกระทำผิด เพื่อทำการลงโทษที่เหมาะสมตามความผิดโดยใช้บุคลากรที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายพิจารณาร่วมกันอันจะทำให้ลดปัญหาความคับข้องใจของนักเรียน

8. กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นให้กับนักเรียน เช่น กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมเนตรนารี กิจกรรมยุวภาษา เป็นต้น จะเป็นการช่วยส่งเสริมระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ดังนั้นโรงเรียนจึงควรจัดกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อนักเรียนได้มีโอกาสแสดงพฤติกรรมตามความต้องการและจะช่วยจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอสรุปได้ว่าระเบียบวินัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุตามจุดประสงค์ของหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ระเบียบวินัยจะเป็นสิ่งที่ช่วยควบคุมพฤติกรรมของบุคลากรในหน่วยงานให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ และการรักษาระเบียบวินัยนั้นกลไกอันสำคัญแห่งการรักษากฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ มิได้อยู่ที่กำหนดคกฏระเบียบให้สมบูรณ์และมีบทบาทลงโทษไว้รุนแรงเท่านั้น แต่ยังคงมีกระบวนการที่เหมาะสมในการกำหนดกฎระเบียบ การสื่อสารหรือแจ้งกฎระเบียบ การประเมินพฤติกรรมที่ปรากฏรวมทั้งการปรับพฤติกรรมและการลงโทษ สำหรับการรักษาระเบียบวินัยนักเรียนนั้น จุดมุ่งหมายก็เพื่อเป็นการ

ปลูกฝังเจตคติ พฤติกรรม และการฝึกฝนจิตใจของผู้เรียนตั้งแต่เด็กให้เป็นผู้มีจิตสำนึกในการมีวินัยในตนเอง เพื่อจะได้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณธรรม และขณะเดียวกันเพื่อให้เกิดความสงบสุขของสังคมโรงเรียนด้วย นอกจากนี้โรงเรียนยังได้จัดระเบียบของโรงเรียนขึ้นมาเพื่อให้การปฏิบัติงานของส่วนรวมดำเนินการไปตามเป้าหมายกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ของโรงเรียนจะบรรลุจุดประสงค์ได้นั้นมีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน ซึ่งดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยอาศัยหลักการทางการศึกษา จิตวิทยาและสังคมวิทยาทั้งในทางสร้างเสริมและป้องกัน ซึ่งผู้วิจัยจะได้ทำการศึกษาวินัยกระบวนการรักษาระเบียบวินัยนักเรียนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย